

4 KONGRESY USPORIADANÉ POD GESCIOU EURÓPSKEJ ASOCIÁCIE PRE ŠKOLSKÚ HUDOBNÚ VÝCHOVU V ROKOCH 1996 – 2012

V prvých rokoch od založenia asociácie sa miestom stretnutí a riešenia problémov stali rôzne hudobno-pedagogické konferencie práve prebiehajúce v niektorom štáte, ktoré poskytli priestor EAS. Zintenzívnenie práce výboru a nárast povedomia o EAS v hudobno-pedagogickej verejnosti, najmä západoeurópskych krajín, podčiarkol myšlienku o usporiadaní samostatného kongresu v gescii EAS. Vzhľadom na skutočnosť, že bývalé postkomunistické krajiny boli pre vtedajšie členské krajiny Európskej únie veľkou neznámou, bol v predstavenstve EAS v novembri 1995 podaný návrh usporiadať kongres v niektorej z týchto krajín.

4.1 Kongres 1996 Slovenská republika, Prešov

Myšlienka uskutočniť kongres v niektorej z postkomunistických krajín bola istým spôsobom riziko, čo si výbor EAS uvedomoval. V tom čase bola jedinou zástupkyňou strednej Európy v predsedníctve Irena Medňanská z Prešova, preto výbor navrhol pre miesto konania kongresu Slovensko. Ako miesto konania bolo navrhnuté hlavné mesto Bratislava, ktorá bola v povedomí v súvislosti so vznikom samostatnej Slovenskej republiky. Irena Medňanská súhlasila, avšak za podmienky, že miestom kongresu bude jej domáca Pedagogická fakulta v Prešove. Hoci mesto bolo pre členov výboru neznáme, pre jeho priaznivú polohu v blízkosti košického letiska tento návrh mohol byť zrealizovaný. Miestom konania kongresu sa v dňoch 1. – 5. 05. 1996 stala Katedra hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Prešove, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Organizátori kongresu na čele s členkou predsedníctva Irenou Medňanskou v spolupráci s Asociáciou učiteľov hudby Slovenska, výraznou pomocou vedenia Univerzity Pavla Jozefa Šafárika a finančnej dotácii⁸⁹ Ministerstva školstva pripravili podujatie, ktoré predstavovalo nielen prvý kongres pod gesciou EAS, ale teda i prvý kongres uskutočnený v postkomunistickej krajine. Téma konferencie „Hudobné vzdelávanie: Most k európskej integrácii?“ bola pre Slovensko jedným zo začiatkov hľadania spoločných záujmov a kooperácie medzi európskymi krajinami v oblasti hudobného školského vzdelávania.

Národná koordinátorka EAS pre Slovensko Irena Medňanská otvorila podujatie v duchu myšlienky, že úspešné budovanie spolupráce medzi jednotlivými kultúrami je jednou zo základných podmienok zjednocovacieho procesu pre vstup do integrovanej Európy.

V úvodnom referáte Jána Szelepcsényiho z Vysokej školy múzických umení v Bratislave „Umelecká výchova a obroda spoločnosti“ hovorí o umeleckej výchove ako o ceste k zmene, obrode. V nadväznosti na hlavnú tému upozorňuje na nevyhnutnosť presadzovania podielu umeleckého vzdelávania vo vzdelávaní v celej Európe. Ak chápeme umenie v širšom význame ako iba estetickéj tvorivej aktivity, smieme ho vnímať ako prostriedok k sebaopoznaniu a sebavyjadreniu, ale aj komunikácie s okolím. V pochopení dôležitosti umenia pre život a osobný rozvoj človeka tkvie i potreba jeho umeleckého vzdelania a výchovy. V procese obrody spoločnosti je dôležité nachádzať etický rozmer umeleckého diela a zároveň podporiť význam umenia v súvislosti s jeho funkciou ako prvku národnej identity. V tejto dobe stojí však v popredí spomedzi mnohých funkcií umenia jedna zvlášť výnimočná – umenie a umelecká výchova majú schopnosť priblížiť príbuznosti a rozdiely kultúrnej identity. Poznanie týchto znakov je jedným z dôležitých faktorov na ceste Slovenska k integrácii.

Wolf Peschl z Viedne sa vyjadril k aktuálnej téme krízy v škole, ktorá vedie ku kríze v spoločnosti. Považuje za dôležité zamyslieť sa znova nad funkciou školy z nových hľadísk. V meniacej sa spoločnosti chápe postavenie hudobnej výchovy ako zmysluplné a dôležité a považuje ju za z indikátorov zmien v spoločnosti. V rozvoji ekonomickom a technologickom sa však kultúrna politika

⁸⁹ Slovensko v tom čase tieto európske iniciatívy podporovalo a Ministerstvo školstva Slovenskej republiky prideleno dostatok finančných prostriedkov. Prešovský kongres preto mohol prebehnúť na vysokej úrovni, tak v odbornej ako aj v organizačnej oblasti, napr. zabezpečenie simultánneho tlmočenia v tlmočnických kabinách, čo sa neskôr objavilo až na kongrese v Bolu v r. 2010.)

javí ako rozhodujúca požiadavka na ceste k aktivácii tvorivých síl mládeže. Pri náhľade na tzv. kultu, ktoré preferuje mládež je hudba jednou zo základných fenoménov. Avšak v zamyslení sa nad školstvom je možné skonštatovať, že hoci hudba má potenciál stáť v centre života človeka, hudobné vzdelávanie v škole leží na jeho okraji. Práve preto je poslanie všeobecno-vzdelávacej školy v prípade hudobného vzdelávania veľmi závažné, no stále bojujúce s rôznymi problémami. Za dôležitú považuje neustálu osvetu v rámci hudobného vzdelávania a propagáciu jej dôležitosti v živote človeka.

Odzneli i referáty venujúce sa regionálnej problematike hudobného školstva ako napríklad historický prehľad hudobného vzdelávania vo Švédsku za posledných 40 rokov v podaní Lennarta Reimersa zo Švédska, náčrt interkultúrnej hudobnej výchovy v Nemecku Siegmunda Helmsa. Wolfgang Reinstadler z Rakúska namiesto analýzy regionálnej hudobnej pedagogiky načrtol problém interkultúrnej hudobnej pedagogiky budúcnosti. V zmysle hlavnej témy podujatia predostrel myšlienku, či hudobné vzdelávanie môžeme vidieť nie práve ako most k európskej integrácii, ale práve ako most k európskej rôznorodosti. Pretože interkultúrna hudobná pedagogika je zmysluplná iba vtedy, ak v nej nechýba tolerancia rôznorodosti.

Filozofické poňatie ústrednej témy kongresu priniesol príspevok Roberta Reeva z Anglicka „Music Education in Europe – Bridge over troubled water“.⁹⁰ Svoju prednášku začal netradične – nahrávkou „Bridge over troubled water“ od tvorcov elektronickej hudby Simona and Garfunkela, ktorý bol hitom 60.-tych rokov 20. storočia. Hudobný zážitok bol podporený zážitkom vizuálnym a to ukázkou malieb, znázorňujúcich mosty. Tým sa snažil naznačiť, že v Európe skutočne existujú akoby rozbúrené vody politiky, kultúrnych, sociálnych, či náboženských rozdielov, cez ktoré by sme mali stavať mosty. V hudobnom vzdelávaní je podľa neho napríklad potrebné podporovať študentov v hľadaní základných znakov, ktoré spájajú rôzne hudobné štýly, ktoré študenti preferujú a nie zdôrazňovať rozdiely medzi nimi, ktoré rozdeľujú. Za jeden z najdôležitejších mostov súčasnosti považuje internet, ktorý v strednej Európe nebol veľmi rozšírený.

Vychádzajúc z potreby tlmočenia do angličtiny a nemčiny a malej skúsenosti tlmočníkov prekladať odbornú hudobnú terminológiu vsadili prešovskí organizátori na praktické prezentácie. V Prešove tak bolo zrealizovaných množstvo praktických dielní, jednou z najnovátorskejších bol v tom čase workshop, na ktorom boli v spolupráci s firmou Yamaha predstavené možnosti využitia elektronických hudobných nástrojoch v kolektívnej nástrojovej výučbe. Praktické dielne realizoval Hans Walter z Nemecka, ktorý ako príklad „mostov medzi kultúrami“ predstavil muzicírovanie v triede a celý rad metodických materiálov.⁹¹

Ďalšími praktickými ukázkami boli dielne v oblasti muzikoterapie, zameranej najmä do školskej praxe, ktoré so študentmi domácej fakulty realizoval Wolfgang Mastnak⁹² z Mozarteu v Salzburgu. Oblasť tanečnej hudby⁹³ a jej transfer do vyučovania hudobnej výchovy na základnej škole predstavil vo veľmi živej a dynamickej dielni Wolfgang Reinstadler z Innsbrucku.

Súčasťou podujatia bola i návšteva Základnej umeleckej školy s rozšírenou estetickou výchovou v Spišskej Novej Vsi, ktorá bola v tom čase jedinečnou na Slovensku v poňatí komplexnej estetickej a umeleckej výchovy žiaka.⁹⁴

Mnohokrát odzneli myšlienky o vzájomnej spolupráci, prepojenosti, tolerancii voči rôznorodosti hudobných kultúr. Na ceste k zjednotenej Európe, v ktorej by si kultúra každého národa mala

⁹⁰ „Hudobná výchova v Európe – most cez problémovú rieku“ (preklad V. Kačkovičovej)

⁹¹ Po kongrese EAS nechala firma Yamaha tento metodický materiál Katedre hudobnej výchovy a Prešovská fakulta mala možnosť odkúpiť všetkých 15 prezentačných keyboardov Yamaha za 30% celkovej ceny. Toto materiálne vybavenie prinieslo výrazný vzostup výučby na učiteľstve pre 1. stupeň ZŠ.

⁹² Prof. Wolfgang Mastnak, pôsobiaci v súčasnosti na Vysokej škole hudobnej v Mníchove ako riaditeľ Inštitútu hudobnej pedagogiky realizoval v Prešove od r.1992 pravidelne výučbu v hudobnej terapii, v rámci voliteľného predmetu v študijnom programe *Hudobná výchova*.

⁹³ Wolfgang Reinstadler predstavil efektívne didakticko-metodické postupy a najmä proces selekcie z množstva pop-rockovej hudby, ktorá bola v tom čase na západe populárna a rýchlym tempom sa dostávala aj do strednej a východnej Európy.

⁹⁴ Základná umelecká škola s rozšírenou estetickou výchovou v Spišskej Novej Vsi, bola zlúčená v r. 2010 s tradičnou ZUŠ a tak zanikla alternatíva vzdelávania žiakov vo všetkých odboroch, v rámci jedného 7-ročného cyklu.

zachovávať svoju špecifickosť ako zdroj inšpirácie pre ostatné krajiny, je práve i hudobná kultúra a hudobná výchova vzácnym bohatstvom a cestou s veľkým potenciálom.⁹⁵

Kongres v Prešove mal veľmi veľký medzinárodný ohlas. Znamenal medzník v práci EAS a prvý väčší úspech v celoeurópskom kontexte.

4.2 Kongres 1997 Švajčiarsko, Luzern

Medzinárodný hudobno-pedagogický kongres v švajčiarskom Luzerne pod organizačnou garanciou Josefa Scheideggera sa niesol v duchu témy „Rozvoj osobnosti prostredníctvom hudobného vzdelávania.“⁹⁶ Uskutočnil sa v januári v roku 1997. Kongres bol pôvodne naplánovaný ako fórum pre štúdie o účinkoch rozšíreného vyučovania hudobnej výchovy, nakoniec sa na tomto podujatí stretli vedné disciplíny ako pedagogika, psychológia, sociológia, neurológia a filozofia. Vysoká aktuálnosť témy v dobe, kedy boli školy konfrontované akcentovaním požiadavky rozvoja žiakovej osobnosti, predpokladala využitie výsledkov kongresu v širokej miere.

Dva príspevky by sa dali považovať za rámcové pre svoj kultúrno-filozofický charakter. Urs Frauchiger sa v referáte „Nový význam pre kultúru?“⁹⁷ zamýšľal nad významom umenia a kultúry, jej premenami a jej postavení v živote. Druhým rámcovým príspevkom bola „Globalizácia a multikulturalita“⁹⁸ od Hansa Sanera, ktorý kongres uzatváral. Autor sa v ňom zamýšľal nad významom hudobnej pedagogiky, ktorá stojí v napätí medzi modernou jednotou a postmodernou pluralitou na konci 20. storočia. Príspevky odzneli v niekoľkých sekciách a zaoberali sa témami ako hudobný rozvoj, učenie sa hudbe, hudobné nadanie a inteligencia, aktivácia mozgu pri počúvaní hudby a komponovaní. Sekcia príspevkov o mimo-hudobných účinkoch hudobných činností rozšírila perspektívy z oblasti pôsobenia rozšíreného hudobného vyučovania na poznávaciu, emocionálnu a sociálnu kompetenciu žiakov. Do pozornosti sa dostal aj kultúrny a politický význam školského hudobného vzdelávania. Všetky príspevky niesli niekoľko spoločných znakov: pluralita disciplín, prepojenie medzi vedou a praxou, aktuálnosť.

Prínos kongresu by sme mohli konštatovať v niekoľkých bodoch. Rozvoj hudobného potenciálu človeka by mal byť garantovaný základnou školou a hudobné vzdelávanie v umeleckom školstve by mal byť chápaný ako odborné – špecializované vzdelanie. Hudobné vzdelávanie by sa malo uskutočňovať od začiatku na určitej úrovni, ktorá je podmienená prácou kvalifikovaného hudobného pedagóga a dostatočným časovým priestorom. Minimálna časová dotácia predmetu hudobná výchova by mala byť dve hodiny do týždňa, prípadne rozšírená na tri hodiny. Kvantita hudobného vyučovania by však mala byť vždy závislá na jeho dostatočnej kvalite. Ak by sme chceli vnímať hudobné vzdelávanie v súvislosti s celkovým vzdelaním človeka, musíme sa zamyslieť nad viacerými súvislosťami. Výsledky pozorovaní z rozšíreného vyučovania na švajčiarskych školách dokazujú, že hudba dokáže skutočne veľa. Na prípade konkrétnej triedy však zistíme, že viac ako samotná hudba je dôležitý prístup učiteľa a jasný cieľ práce. Popri možnostiach pôsobenia hudby na osobnosť žiaka, bolo na kongrese prezentované vyučovanie orientované na rozvoj tvorivosti žiaka, hrové a pro-sociálne vyučovanie znižuje agresivitu človeka. Práve preto je dôležité vedieť, s akým účelom chceme hudbu použiť.

Keďže hudobný rozvoj človeka by mal byť nevyhnutne a samozrejme podporovaný hudobným vzdelávaním, je uvedomiť si postavenie hudobnej výchovy oproti ostatným predmetom v škole. V snahe o pozdvihnutie významu tohto predmetu pre rozvoj emocionálnej stránky žiaka, by ako pomoc mohli poslúžiť štúdie o význame sluchu a hudobných procesov v mozgu pre rozvoj osobnosti človeka, či jeho hudobnej ontogenézy.⁹⁹

⁹⁵ *Hudobné vzdelávanie: Most k európskej integrácii?* Tlačené materiály z konferencie EAS. Prešov: Univerzita J.P.Šafárika, 1996.

⁹⁶ „Persönlichkeitsentfaltung durch Musikerziehung“.

⁹⁷ „Neue Bedeutung für Kultur?“

⁹⁸ „Globalisation und Multikulturalität“.

⁹⁹ SCHEIDEGGER, J. – EIHOLZER, H. *Persönlichkeitsentfaltung durch Musikerziehung*. Aarau: musikedition Nepomuk, 1997, 297 s. ISBN 3-907117-10-7.

4.3 Kongres 1998 Švédsko, Štokholm

Kongres EAS v švédskom Štokholme sa v dňoch 7. –10. mája 1998 niesol v duchu témy „Od vyučovania k učeniu sa – hudobná výchova v dynamickom svete.“¹⁰⁰ Kongres pod organizačnou garanciou Lennarta Reimersa sa konal na Royal University College of Music v spolupráci s ďalšími hudobnými vysokými školami, Royal Academy of Music, švédskym inštitútom pre interkultúrnu výmenu, a samotným mestom Štokholm. Po privítaní rektorom vysokej školy Göranom Malmgrenom a prezidentom EAS Bobom Reevom zazneli úvodné referáty Christera Wiklunda a Lennara Reimersa zo Švédska. Dynamický svet plný neustálych zmien prináša do pozornosti i zmeny názorov na vyučovanie. S hlavnou témou podujatia prichádza mnohokrát spomínané vnímanie ťažiska vyučovania – malo by spočívať na žiakových vlastných záujmoch, zodpovednosti a iniciatíve. To stavia učiteľa do role radcu, kým dieťa je tvorcom svojho vlastného pokroku. Týmto však čelí vzdelávanie učiteľov a vzdelávanie samotné radikálnym zmenám. Christer Wiklund záverom zdôrazňuje, že učiteľ by mal pochopiť proces vyučovania ako privádzania žiaka k objavovaniu oblastí jeho vlastnej potreby vzdelávania.

Lennart Reimers prináša vo svojom úvodnom referáte niekoľko úvah o vývoji švédskej Royal Academy of Music vo vzťahu k hlavnej téme kongresu v zmysle zdôraznenia názoru, že bez akceptovania historických perspektív nie je možné správne pochopiť to, čo chceme odovzdať ako učiteľia ďalej. Od svojho založenia v 18. storočí bolo jedným z hlavných cieľov inštitúcie pestovanie hudby ako umenia a vedy a podporovanie hudobného života celej krajiny, čo predstavovalo v tom čase v Európe jedinečnú ambíciu. Akadémia ako hudobná vzdelávacia inštitúcia prešla v svojom historickom vývoji niekoľkými dôležitými medzníkmi ktoré vyústili do vzniku Kráľovskej hudobnej univerzity ako pedagogickej inštitúcie, ktorá spolupracuje s poprednými medzinárodnými a európskymi hudobno-pedagogickými organizáciami. Sture Brändstroem zo Švédska v jednom z prvých príspevkov „Sloboda učenia v hudobnom vzdelávaní“¹⁰¹ nadväzuje na hlavnú tému v čase post-industriálneho vývoja a zmien v spoločnosti vo Švédsku. V rámci týchto zmien dochádza k zmenám i v prístupoch vo vyučovaní. Povinnosti a podriadenosť žiaka vystriedala kreativita, zodpovednosť a nezávislosť. Jedným z aspektov procesu učenia sa je myšlienka poskytnutia slobody učenia sa žiakovi. Profesor prináša príklad tzv. „slobodnej pedagogiky“¹⁰² z vlastnej učiteľskej praxe. „*Čo sa stane ak dáme študentom učiteľstva hudby slobodu učenia sa a ako to ovplyvní ich následnú činnosť so žiakmi v škole?*“¹⁰³ Túto myšlienku rozvádza v projekte realizovanom koncom 80.-tych rokov 20. storočia uskutočnenom ako časť vyučovania hry na klavíri na Vysokej hudobnej škole v Pitee na severe Švédska. Študenti hry na klavíri mali možnosť sami si zvoliť, kedy v danom týždni prídu na hodinu, učenie bolo tým pádom v ich vlastnej iniciatíve. Študent sám si stanovil svoje ciele, ktoré chce za daný semester zvládnuť a priebežne niekoľkokrát sám hodnotí svoj progres. Najväčším prínosom projektu bolo podľa slov Stureho Brändstroema zjavné účinky na osobný rozvoj osobnosti študenta, ktoré zahŕňalo zodpovednosť za vlastný prístup, samostatnosť a schopnosť sebareflexie. Tento prístup spomína i Harald Joergensen v príspevku „*Štúdium študentov Učiteľstva hudby – kto zaň nesie zodpovednosť?*“¹⁰⁴, v ktorom sa síce zmieňuje, že je naklonený samostatnému učeniu sa študenta a prebratiu zodpovednosti za svoje hudobné činnosti, avšak spochybňuje vhodnosť uprednostňovania týchto činností na vysokoškolskom stupni, hoci ju ako vyučovaciu alternatívu uznáva. Zaoberá sa otázkami vzťahu učiteľa a žiaka, schopnosti študenta samostatne a zodpovedne cvičiť a zodpovednosti školy za progres študenta. Podľa neho by podiel samostatnej práce a slobody v učení mala dôrazne prihliadať na osobnosť študenta.

Odzneli mnohé aktuálne témy, ktoré sa zaoberali otázkami ako učiť, ako sa naučiť učiť sa, aký význam má učebný plán, v mnohých príspevkoch sa hlavná téma premietala do regionálnych súvislostí. Prechod od vyučovaniu k učeniu sa je výzva na zamyslenie pre každého pedagóga, hlavne

¹⁰⁰ „Moving from teaching to learning – Music Education in a changing world.“

¹⁰¹ „Freedom to Learn in Music Education.“

¹⁰² „Freedom pedagogy.“

¹⁰³ „What happens if you give music teacher students freedom to learn and how does it affect their future work with school children?“ BRÄNDSTÖRM, S. Freedom to learn in music education. In Moving from teaching to Learning – Music Education in a changing world. Stockholm: Kungliga Musikhögskolan, 1998. s. 5.

¹⁰⁴ „Student Learning in Higher Music Education – Whose responsibility?“

pri uvedomení si charakteru hudobného vyučovania. Vo vzťahu k vzdelávaniu sa samotného učiteľa zarezonovala myšlienka básnika Senecu, ktorú predniesol Jonathan Stephens z Anglicka a to, že ľudia sa učia aj keď sami vyučujú. Téma kongresu teda priniesla v kontexte neustále potrebných zmien viacero uhlov pohľadu a riešení potrebnej otázky ako ďalej vo vyučovaní.¹⁰⁵

4.4 Kongres 1999 Turecko, Ankara

Kongres v tureckej Ankare mal reflektovať tému „Hudobná kultúra a hudobná výchova v Eurázii“¹⁰⁶. Kongres mal práve vo svojej medzinárodnej šírke priniesť riešenie otázok perspektívy multikulturality v hudobnom vzdelávaní a globalizácie. Kongres v euro-ázijskej šírke bol v snahách hlavného organizátora profesora Aliho Ucana avizovaný už niekoľko rokov, v dôsledku politickej situácie a prírodnej katastrofy – rozsiahlych zemetrasení v krajine sa neuskutočnil.¹⁰⁷ Ani po tejto udalosti však snaha o euro-ázijskú spoluprácu neutíchla¹⁰⁸

4.5 Kongres 2000 Maďarsko, Budapešť

Kongres v maďarskej Budapešti pod názvom „Estetická výchova na rozmedzí dvoch tisícročí“¹⁰⁹ s dvoma hlavnými tematickými sekciami „Chápanie hudby v kontexte s inými druhmi umenia“ a „Súčasná hudba na vyučovaní a vzdelávaní učiteľov“¹¹⁰ sa uskutočnil 4. – 7. mája 2000 na Univerzite Eötvösa Loránda v spolupráci s maďarskou hudobnou radou a Hudobnou akadémiou Franza Liszta. Záštitu nad kongresom prebral rektor Hudobnej akadémie Franza Liszta Sandor Falvai. Hlavný organizačný garant Denés Legányi¹¹¹ z Budapešti uviedol kongres zamyslením sa nad dôležitosťou umeleckej výchovy v novom miléniu.

V úvodnom príspevku sa Wolf Peschl zaoberal vývojom zvukovosti¹¹² v hudbe 20. storočia po roku 1945, ktorý priniesol prehľad jednotlivých hudobných smerov a ukážky z tohto obdobia. Príspevok Václava Drábeka z Prahy uviedol postavenie súčasnej hudby v príprave budúcich učiteľov hudby. Hovorí o tom, že i pri študentoch je potrebné uplatniť kreatívnu činnosť a elementárnu improvizáciu, ktoré prehĺbujú poznatky o tejto problematike ale hlavne zvyšujú motiváciu pre poznanie, keďže pluralita štýlov 20. storočia prináša množstvo impulzov. Janja Črčinovič-Rozman sa konkrétne venovala postaveniu súčasnej hudby v hudobnej výchove v rodnom Slovinsku, o jej vplyve na život žiaka a jej vnímaní. Súčasná hudba je zahrnutá vo všetkých formách a stupňoch hudobnej výchovy. Pod pojmom súčasná hudba mladí však ľudia chápu populárnu hudbu. K hudbe 20. storočia žiaci nemali pozitívny postoj a prieskum vytvorený k tomuto príspevku ukazuje, že ani hudobné vzdelávanie samotné tento negatívny postoj zatiaľ nedokázalo odbúrať.

Ďalšie príspevky venujúce sa druhej tematickej sekcii o prelínaní hudby a iných druhov umenia pojednávajú napríklad o postavení hudby a umeleckých predmetov v súvislosti interdisciplinárnych vzťahov vo vyučovaní. Príspevok Klaudii Košalovej z Prešova sa zaoberal vplyvom hudby na duševné zdravie dieťaťa a priniesol pohľad na účinky a význam muzikoterapie v procese obnovenia duševnej rovnováhy problematických detí s konkrétnymi príkladmi z praxe. „Pravidelné počúvanie hudby

¹⁰⁵ *Moving from teaching to Learning – Music Education in a changing world*. Zborník z konferencie EAS. Stockholm: Kungliga Musikhögskolan, 1998. 124 s.

¹⁰⁶ „Music culture and music education in Eurasia“

¹⁰⁷ NIERMANN, F. Rückschau und abschliessende Gedanken. In *Newsletter* 6. Wien: Institut für Musikpädagogik und darstellende Kunst, 2000. s. 2.

¹⁰⁸ K realizácii sa tieto snahy dostali v roku 2010, kedy sa uskutočnil prvý euro-ázijský kongres EAS v tureckom meste Bolu.

¹⁰⁹ „Aesthetic Education at the turn of the Millenium“

¹¹⁰ „Ways to music through visual arts“ a „Contemporary music in the classroom and teachers' training“

¹¹¹ Mladý maďarský skladateľ, pedagóg a organizátor hudobného života Denés Legányi pol roka po úspešnom kongrese tragicky zahynul v decembri 2000.

¹¹² Tzv. „Klangsprache“

*podporuje schopnosť sústredenia sa a tvorivosti, rozvíja pamäť a fantáziu, rýchlosť a schopnosť správne sa rozhodnúť.*¹¹³

Úradujúci prezident EAS Joseph Scheidegger zo švajčiarskeho Luzernu vo svojom záverečnom príspevku hovoril o súčasnej estetickú výchove a chápaní hudby v kontexte iných druhov umenia. Vyjadril sa k zanedbávaniu tejto súčasti výchovy mladého človeka v školskom prostredí prostredníctvom už dávnejšie vyslovených myšlienok vedca profesora Adolfa Portmanna Basela o tom, že biedna rola estetickú funkcie v súčasných vzdelávacích normách vychádza zo znižovania možností umeleckého sebvýjadrenia sa už v školskom veku. Prvou obeťou je práve hudba, ktorá je racionálnemu zážitku najvzdialenejšia. *„To, že úplné zanedbávanie hudobného vyjadrenia a jej reprodukčných a tvorivých možností je v neskorších rokoch vývoja nezmyselný omyl, by pri tejto príležitosti malo byť znova dôrazne spomenuté. Požadujeme uznanie významu celkovej estetickú funkcie vo všetkých vyjadrovacích formách pre bohatší a plnší život človeka.*¹¹⁴

Umelecko-estetické vzdelanie je samozrejmom súčasťou všeobecného rozhradu, hudobné vzdelanie oproti vizuálnemu umeniu môže mať pritom zvláštne postavenie, z bádania totiž vyplýva napríklad skutočnosť, že intenzívne pestovanie hudby v skupine podporuje jednak sociálne cítenie, toleranciu voči iným kultúram a podobne. Ak vychádzame z toho, že umenie je jedna z možností ako môže človek spoznať samého seba, malo by potom tiež predstavovať aj možnosť k jeho zmene, či zlepšeniu. Samotné vzdelávacie inštitúcie kultúrne aktivity podporujú, našou snahou by však malo byť pestovanie a nezanedbanie vzťahu ku kultúre už v školskom veku človeka.¹¹⁵ *„Deti a mládež našej doby musia byť bráni vážne v ich vlastnom svete a vo svete, v ktorom ich vlastné sebvýjadrenie sa pomocou hudby a umenia všeobecne nie je na poslednom mieste.*¹¹⁶

4.6 Kongres 2001 Lotyšsko, Riga

Desiaty kongres EAS sa uskutočnil v lotyšskej Rige 10. – 13. mája 2001. V organizačnej garancii Latvian Music Academy, ministerstva vzdelávania a vedy, lotyšského spolku hudobnej výchovy a hudobného nakladateľstva Musica Baltica¹¹⁷ sa uskutočnil hudobno-pedagogický kongres na tému „Globalizácia a identita.“¹¹⁸ Diskusie a príspevky boli vedené k niekoľkým ďalším témam ako inovácia a tradícia, interkulturalizmus, či aspekty hudobnej recepcie. Prezident EAS Josef Scheidegger poznamenal, že táto téma nebola zvolená organizátormi náhodou. Pobaltské štáty sú známe obdivuhodným spôsobom spevu a muzicírovania, ktoré sa napriek možnostiam dnešnej doby snažia zachovávať v úcte a pozornosti. V dobe globalizačných tendencií a fascinácie technickými vymoženosťami je preto namieste zamyslieť sa nad každého vlastnou potrebou uvedomenia si vlastnej kultúrnej identity a potenciálneho vkladu smerom von.¹¹⁹

Moderátorka tematického bloku o inovácii a tradícii Irena Medňanská nastolila otázky, akým spôsobom je pojem tradícia a tradičná hudba chápaná v rôznych krajinách, či si pod týmto pojmom

¹¹³ „Regelmässiges Musikhören unterstützt die Konzentrationsfähigkeit, entwickelt schöpferisches Denken, verbessert Phantasie und Gedächtnis, Geschwindigkeit und die Entscheidungsrichtigkeit.“ KOŠALOVÁ, K. Einfluss der Musik auf geistige Gesundheit Kinder. In Zborník z kongresu EAS 2000. Budapest: Eotvos Loránd Univesity, 2000. s. 66.

¹¹⁴ „Dass die völlige Vernachlässigung des musikalischen Ausdrucks und seiner reproduktiven und schöpferischen Möglichkeiten in den späteren Jahren der Eintwicklung ein krasser Irrtum ist, mag bei dieser Gelegenheit noch einmal mit Nachdruck gesagt sein.“ Unsere Forderung geht nach einer Anerkennung der Bedeutung der gesamten ästhetischen Funktion in allen Ausdruckweisen für ein reicheres, volleres Menschenleben.“ SCHEIDEGGER, J. Aesthetische Bildung heute: „Musikverstehen im Kontext der anderen Künste.“ In Zborník z kongresu EAS 2000. Budapest: Eotvos Loránd Univesity, 2000. s. 175.

¹¹⁵ *Aesthetic Education at the Turn of the Millenium.* Zborník z kongresu EAS 2000. Budapest: Eotvos Loránd Univesity, 2000. 184 s.

¹¹⁶ „Kinder und Jugendlicher unserer Zeit müssen in ihrer Welt ernstgenommen werden, auch in einer Welt, in der sie sich nich zuletzt musikalisch oder allgemein künstlerisch eigenwillig ausdrücken.“ SCHEIDEGGER, J. Aesthetische Bildung heute: „Musikverstehen im Kontext der anderen Künste.“ In Zborník z kongresu EAS 2000. Budapest: Eotvos Loránd Univesity, 2000. s. 179.

¹¹⁷ Musica Baltica je najväčším hudobným vydavateľstvom v pobaltskej oblasti, ktoré sa zameriava na vydávanie klasickej súčasnej lotyšskej hudby a ostatných pobaltských krajín.

¹¹⁸ „Globalisation and Identity“.

¹¹⁹ SCHEIDEGGER, J. Globalisierung und Identität. In *Newsletter* 7, 2001, s.1

smieme predstaviť ľudovú hudbu národa alebo vážnu hudbu určitej historickej epochy. Aké má tradičná hudba postavenie v hudobnom vzdelávaní danej kultúry a čo môžu urobiť pre uchovávanie hudobného kultúrneho dedičstva učiteľa hudby.

Valdis Muktupavels z Lotyšska vo svojej téme „Tradičná ľudová hudba v tradičnom hudobnom vzdelávaní: zdroj inovácie“¹²⁰ prináša myšlienku, že pozícia tradičnej hudby v škole závisí od všeobecného chápania hudby, hudobného vzdelania spoločnosti a toho ako je samotná tradičná hudba prezentovaná. V súčasnosti pri existencii etnomuzikológie prišlo i k zmene v chápaní hudby. Nový prístup k tradičnej hudbe je dôležitý hlavne v spojení s niekoľkými faktormi ako napríklad hudba ako súčasť obradových sviatkov alebo uznanie jej špecifickej hudobnej reči. Akceptovanie tradičnej hudobnej reality zmenilo, či obohatilo základné pojmoslovie, metódy i spôsob prezentácie hudby oproti času nadvlády klasického európskeho umenia, čo umožnilo hudbe regiónov zaujať čestnú pozíciu v školskom vzdelávaní.

Názor, že ľudová hudba národa by mala byť základnou zložkou hudobného vzdelávania detí v materskej a základnej škole, keďže predstavuje určitý faktor v rozvoji osobnosti priniesol príspevok doktorky Airi Liimets z Estónska. Prináša otázku, do akej miery je toto odporúčanie oprávnené. Ak chceme docieľiť, aby bola ľudová hudba súčasťou našej materinskej hudobnej reči, mal by sa zmeniť predovšetkým postoj k ľudovej hudbe v spoločnosti a zaradiť ju ako jeden z povinných predmetov výučby. Jednou z možností by bol aj pohľad na ľudovú hudbu ako súčasť životnej filozofie a obrazu o svete. Tematickú sekciu interkulturalizmu otvoril profesor Franz Niermann z Viedne. Podľa neho existencia a spolunažívanie národov v multikultúrnej spoločnosti nemusí zákonite vytvárať základňu pre nadväzovanie kontaktov a budovanie kooperácie pre tzv. interkultúrny život. Živá interkulturalita, podporená rôznorodým potenciálom hudby, je podľa neho adekvátnym protipólom k neprehľadnej kultúrnej jednote, ktorú prináša globalizácia. Sekciu o aspektoch hudobného vnímania uviedol Dieter Zimmerschied z Nemecka. V úvode vychádzal zo všeobecných zložiek procesu hudobnej recepcie ako je čas, miesto, technika recepcie, obsah a receptory. Tradičná, či vážna hudba je vnímaná inak ako napríklad hudba populárna. Pretože nám médiá umožňujú počúvať ľubovoľnú hudbu v ľubovoľnom čase a priestore, naskytuje sa otázka o rôznych funkciách počúvanej hudby a to napríklad, aký zážitok, či prospech poslucháč od počúvanej hudby očakáva. „*Možno by sme si mali položiť otázku, či medzinárodná hudobná pedagogika by nebola jednoducho samoučelná, ak ide o serióznú recepciu, ktorá bez takejto pomoci nie je dostupná, ktorá ale, ak sa podarí, prisúdi hudbe jedinečnú hodnotu v živote človeka.*“¹²¹

Posledný tematický celok, nesúci hlavnú tému kongresu uviedol Wolf Peschl. Podľa neho v prihliadnutí na stúpajúcu globalitu nesmieme zabúdať na to, že osobitý význam kultúry spočíva v tom, že človek stojí v jeho strede. Človek, so svojou podstatou, sebareflexiou a identitou. Globalizácia prirodzene prináša ohrozenie kultúrnej identity. Jednotné stanovenie problému hovorí o tom, že je produkovaných stále viac kultúrnych produktov pre svetový trh, v tejto súvislosti prichádza otázka, aký dopad má tento jav na hudobný repertoár nadnárodných koncertov: „*Je globálne distribuovaná, prevažne populárna hudba rôznorodejšia alebo homogénnejšia? Dokážu nájsť lokálne hudobné tradície priamo, alebo cestou spojenia so západnou populárnou hudbou prienik do repertoáru väčšiny konzumentov hudby rôznych regiónov sveta? Alebo sa presadí v zmysle amerikanizácie, či západných trendov iba vysoko 'homogenizovaná', či štandardizovaná hudba?*“¹²² Mladí ľudia by preto mali byť vedení k vedomému nachádzaniu rovnováhy medzi globalizáciou a identitou.¹²³

¹²⁰ „Traditional music in traditional education: a possible source of innovation“.

¹²¹ „Vielleicht müssen wir uns die Frage stellen, ob internationale Musikpädagogik nicht einfach 'Hilfe zur Selbsthilfe' zu leisten hätte, wenn es um anspruchsvolle Rezeption geht, die erfahrungsgemäss nicht ohne solche Hilfe zu leisten ist, die aber, wenn es gelingt, Musik zu einem unverlierbaren Wert der eigenen Lebens Arden lässt.“ ZIMMERSCHIED, D. Aspekte der Musikwahrnehmung. In Program konferencie EAS. Riga: Musica Baltica, 2001. s. 59.

¹²² „Wird die global vertriebene, bei weitem überwiegend populäre Musik vielfältiger oder homogener? Finden lokale Musiktraditionen, sei es direkt oder über den Weg der Verschmelzung mit westlicher Popmusik, Eingang in das Repertoire der Major und den Weg zu den Konsumenten bzw. Konsumentinnen in den verschiedenen Regionen dieser Welt? Oder setzt sich im Zeichen der 'Amerikanisierung' oder 'Verwestlichung' ein immer enger werdender Kanon von 'hoch-homogenisierter' und 'standardisierter Musik durch?'“ PESCHL, W. Globalisierung und Identität. In Program konferencie EAS. Riga: Musica Baltica, 2001. s. 64.

¹²³ Globalisation and Identity. Program konferencie EAS. Riga: Musica Baltica, 2001. 72 s.

4.7 Kongres 2002 Holandsko, Amsterdam

Plánovaný kongres v Amsterdame v roku 2002 na témy „Interkultúrna hudobná výchova. Hudobné vzdelávanie v materskej škole. Integrácia rôznych disciplín do umeleckej výchovy“ sa neuskutočnil v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti hlavného organizátora profesora Petra den Oudena.¹²⁴

4.8 Kongres 2003 Rakúsko Viedeň

V dňoch 8. – 11. 5. 2003 sa miestom konania medzinárodného hudobno-pedagogického kongresu EAS a zároveň 7. kongresu AGMÖ stal Institut für Musikpädagogik und darstellende Kunst vo Viedni. Pod záštitou samotného rakúskeho spolkového prezidenta Thomasa Kleista sa uskutočnil kongres na tému „Ďalšie vzdelávanie – celoživotný proces.“¹²⁵ Príspevky kongresu sa ťažiskovo zamerali na hlavnú tému, ktorou bolo celoživotné vzdelávanie, jeho význam a potreby spolupráce a zodpovednosti vysokých škôl za jej absolventov. Rozvoj ako proces bol rozvádzaný aj do širších súvislostí.

V úvodnom príhovore, ktorý predniesol prezident krajiny, sa zdôrazňuje hrdosť Rakúska na vlastnú bohatú hudobnú tradíciu. Uvedomenie si hudobnej tradície ako dôležitého kultúrneho vkladu krajiny pri vstupe do Európskej únie prinieslo krajine i zodpovednosť za jeho ochranu. V záujme a snahe o jej zachovanie vidí dôležité poslanie predovšetkým v práci hudobných pedagógov. Dôležitosť vzdelávacích inštitúcií ako základu pre hudobný život hlavného mesta krajiny vyzdvihol jeho primátor Michael Häupl. Viedeň, pre svoje dôležité postavenie v dejinách hudby je aj označovaná za „hlavné svetové mesto hudby“, však môže za jeden zo svojich základných pilierov hudobného života považovať práve tradičné vzdelávanie – od základných škôl, gymnázií, cez konzervatóriá až po univerzity. Prezident AGMÖ Wolf Peschl v tomto duchu zdôrazňuje, že ak má byť kultúrne dedičstvo krajiny zachované, umenie a kultúra musia ostať dôležitou zložkou všeobecného vzdelávania.

Vzdelávací proces považujeme za dynamický jav. Proces vzdelávania učiteľa sa preto ukončením jeho vysokoškolského štúdia zákonite nesmie dostať do stagnujúcej roviny. Učiteľ hudby je dennodenne postavený pred rozhodnutia: vybrať si medzi zachovávaním tradície alebo inovatívnymi experimentmi? Vštepovaním vedomostí alebo rozvíjaním chuti objavovať? Úradujúci prezident EAS Joseph Scheidegger v týchto úvahách tvrdí, že učiteľ si je vedomý toho, že ani jedna z týchto zložiek nie je zanedbateľná a učiteľ má byť schopný navzájom ich prepojiť. To však nie je možné bez neustáleho sebarozvoja. Ak sa chceme na celoživotné vzdelávanie pozrieť z pohľadu vzdelávacej inštitúcie, môžeme sa zamyslieť nad otázkou, čo táto oblasť prináša škole. Biznis alebo skutočný prínos v snahe o poskytovanie kvalitného vzdelania? Rektor Univerzity hudby a dramatických umení vo Viedni Werner Hasitschka vidí v tejto oblasti jeden z dôležitých bodov v rozvoji identity a kreditu školy. Na príklade vlastnej univerzity zdôrazňuje univerzitným zákonom stanovenú zodpovednosť vzdelávacej inštitúcie za ďalšie vzdelávanie a svojich absolventov. Intenzívny vzťah univerzity so svojimi absolventmi predstavuje v procese vzdelávania učiteľov hudby súlad s požiadavkou nevyhnutného prepojenia štúdia s povolaním. Povzbudivé výsledky takejto spolupráce boli podľa slov viceprezidenta EAS Franza Niermanna jedným z hlavných dôvodov pre voľbu hlavnej témy kongresu. V úvodných referátoch sa predstavili Kurt Scholz a Ada Pellert z Rakúska. Základná otázka Kurta Scholza znela – koľko vzdelania potrebuje človek? Nárast vzdelávacích inštitúcií v Rakúsku prináša mnohé negatíva. V popredí požiadaviek rakúskej spoločnosti tak stojí kvantitatívna stránka vzdelávania nad kvalitatívnou, čo má za následok čoraz väčší časový zásah do života mladého človeka. Žiaľ, negatívny dopad to predstavuje aj pre hudobnú výchovu v škole. Neustále vynakladanie úsilia, fantázie, či dokonca lesti preto považuje za nevyhnutné v boji za kvalitatívnu stránku

¹²⁴ „Intercultural Music Education. Music Education in Pre-School. Integration of Disciplines in Art Education.“
SCHEIDEGGER, J. Ein bewegtes Jahr. In *Newsletter* 8. Wien: Institut für Musikpädagogik und darstellende Kunst.
2002. 1. s.

¹²⁵ „Weiterbildung – Lifelong development“

hudobného vzdelania. Rakúske univerzity umenia¹²⁶ boli toho času na ceste k vlastnej samostatnosti bez vplyvu štátu, čo so sebou prinášalo i množstvo komplikácií. Príspevky kongresu odznievali v štyroch sálach a štúdiu, sprievodnými akciami boli workshopy, otvorené hodiny na základných školách a školách s rozšírenou hudobnou výchovou.

K slovu sa dostali mnohé ďalšie témy prinášajúce zamyslenie sa nad významom ďalšieho vzdelávania pre štúdium učiteľstva hudby, hudobným vzdelávaním dospelých a aktuálnych otázkach interkulturality a hudby v celoživotnom vzdelávaní. V rámci kongresu boli zverejnené výsledky štvorročného projektu, uskutočneného vo Viedni „Životné línie – cesty povolania. Učitelia hudby v rôznych pracovných oblastiach.“¹²⁷ Základnou otázkou podmieňujúcou výskum bola otázka: čo sa deje po skončení deviatich semestrov štúdia? V centre výskumu stojí vysokoškolské učiteľské hudobné vzdelávanie a jeho absolvent. Pozorovaním jeho profesionalizácie a kariéry sa vynárajú mnohé otázky na prediskutovanie – aký význam predstavuje takýto výskum pre skvalitňovanie študijných odborov, či výber povolania súvisiaceho so štúdiom? Tiež bola nastolená otázka, či nie je lepšie štúdium učiteľstva zamerať iba na jeden predmet, na jeden smer, a či sú aktuálne kombinované študijné odbory zmysluplné pre výchovu učiteľa hudby, ktorý má po skončení štúdia aj tak iba jedinou možnosť pôsobenia, v hudobnom školstve.¹²⁸

Celoživotné vzdelávanie môžeme v konečnom dôsledku chápať ako proces nevyhnutný. Schopnosť učiť sa a motivácia neustále rozvíjať svoju kompetenciu sú a budú devízami potrebnými na prežitie v rýchlo sa meniacej spoločnosti, môžu však zároveň podmieňovať jednu z najzákladnejších potrieb človeka – mať svoje miesto v spoločnosti. Vzdelanie má napomôcť k perspektívnemu začleneniu individua do otvorenej spoločnosti a vyučovanie na všeobecno-vzdelávacích školách má k tomu napomôcť.¹²⁹

4.9 Kongres 2004 Grécko, Atény

Témou kongresu v Aténach, ktorý sa uskutočnil 6. – 9. 5. 2004 bola „Hudba pod Akropolou. Hudobná výchova v tradičnom a súčasnom kontexte.“¹³⁰ Organizovaný bol miestnou úniou učiteľov hudby Panhellenic union of Music Teachers v spolupráci s EAS. Geografická poloha a historické pozadie organizátorskej krajiny predstavovalo perspektívu bohatých a hlavne zaujímavých možností riešenia zadanej problematiky tradície verzus moderného sveta – svojou polohou predstavuje Grécko spojenie východnej a západnej kultúry, svojou históriou predstavuje východiskový bod formovania európskej civilizácie.

Grécka hudobná kultúra sa orientuje v dvoch základných smeroch – západná a tradičná grécka hudba. Hoci sú tieto dva smery veľmi svojské, dokážu vytvoriť pozoruhodné prepojenia. Práve tento príklad sa stal východiskom pre zamyslenie sa nad možnosťami prepojenia tradície a modernej hudobnej výchovy. Cieľom kongresu bolo okrem iného i preskúmanie európskej dimenzie gréckej hudobno-pedagogickej koncepcie.¹³¹

Téma kongresu bola rozvídaná v týchto hlavných problémových oblastiach: mýtus a filozofia, ktorá objasňovala problematiku mýtov a matematiky v hudbe; škola a hudba, porovnávajúca hudobné vzdelávanie na všeobecných a hudobných školách; téma o učení sa hudbe o roli improvizácie, komponovania a prezentácie v hudobnom vzdelávaní; kultúrne hodnoty – hudobné vzdelávanie ako

¹²⁶ Po r. 2000 rakúske vysoké hudobné škol prechádzali na univerzity, napr. Univerzita hudby a dramatického umenia vo Viedni, Univerzita Mozarteum v Salzburgu a ďalšie.

¹²⁷ „Lebenslinien-Berufswege. Musikerzieherinnen und Musikerzieher in verschiedenartigen Arbeitsfeldern“. (preklad V. Kačkovičovej)

¹²⁸ *Weiterbildung – Lifelong Development. Program z kongresu EAS vo Viedni.* Wien: Institut fuer Musikpädagogik, 2003, 108 s.

¹²⁹ LITSCHAUER, A. Bildung: Lernen für ein langes Leben. In *Weiterbildung – Lifelong Development. Program z kongresu EAS vo Viedni.* Wien: Institut fuer Musikpädagogik, 2003, s.37

¹³⁰ „Music on the Acropolis. Music education in a traditional and in an up-to-date context.“

¹³¹ *Musik auf der Akropolis.* In: Newsletter 10. Wien: Institut für Musikpädagogik und darstellende Kunst, 2004, s. 11.

médium odovzdávania a formovania hodnôt; Grécko verzus Európa – téma zastupujúca národný charakter kongresu, ktorý objasňoval pozíciu národnej tradície v hudobnej výchove.¹³²

4.10 Kongres 2005 Česká republika, Praha

Kongres v Prahe uskutočnený v dňoch 12. – 15. mája 2005 priniesol ústrednú tému v podobe myšlienky Jana Amosa Komenského „Na dobrom počátku všeho záleží.“ Kongres bol uskutočnený na Karlovej univerzite v spolupráci s International society for Music education ISME a Českou hudební společností. Kongres pod záštitou ministerky školstva, mládeže a telovýchovy Českej republiky organizačne pripravili národný koordinátor Českej republiky Miloš Kodejška a Irena Medňanská za výber EAS z Prešovskej univerzity v Prešove. Úvodné privítania významných osobností – prezidentky ISME Liane Hentschke a predsedníčky Českej hudobní společnosti Mily Smetáčkovej sa niesli v duchu podtrhnutia významu hudby v živote dieťaťa a hudobno-kultúrnej výchovy ako centra vzdelávania. Prezident EAS Josef Scheidegger zdôraznil potenciál tohto vzdelávania: „*Hudobná špička rastie iba zo zdravého a širokého základu. Hoci hudobný vrchol i cesta k nemu stojí veľa námahy a peňazí, muzicírovanie s deťmi...je na nezaplatenie.*“¹³³

Príspevky odzneli v jednotlivých sekciách, ktoré zastrešovali hlavnú tému: hudobné činnosti v základných a materských školách, spoločenský význam hudobnej výchovy, diagnostika a rozvoj hudobného talentu, profesionálna príprava pedagógov pre prácu v predškolských zariadeniach a základných školách, hudobno-pedagogické námety pre spoluprácu medzi školou a rodinou, zaujímavé skúsenosti v školských systémoch v Európe, prezentácia materiálov v hudobnej výchove.

V úvodnom referáte Eva Opravilová z Prahy hovorí, že ak dieťa prežije v rannom veku dostatočne silné esteticko-umelecké podnety, má väčšie predpoklady vyvinúť sa vo vyrovnanú osobnosť. To predpokladá nielen vplyv školy a rodiny, ale i kultúrne vyspelého prostredia, v ktorom je dôležité neustále objavovať nové stratégie v oblasti výchovy umením. Eva Michalová z Banskej Bystrice vyzdvihuje dôležitosť vzťahu medzi učiteľom a žiakom, ktorý by sa mal zakladať na láske, priateľstve, sympatiách a starostlivosti. Podľa nej „výchova je láska“ a hudba je základňou pre emocionalitu, kreativitu, či empatiu, pomocou ktorej sa odkrývajú ďalšie oblasti výchovy človeka. .

Belo Felix konštatuje, že v základných cieľoch vo vyučovaní stojí stále v popredí trojica čítanie, písanie, počítanie. Vo formovaní vyrovnaného človeka však chýba akoby ďalší základný element a tým je rozvoj emocionálnej a zážitkovej sféry, do ktorej patrí aj hudba. V tematickej sekcii o diagnostike a rozvoji hudobného talentu stáli proti sebe dva známe základné názory a to, že hudobnosť je vrodenná, čiže zdedená avšak bez vplyvu prostredia nerozvinuteľná naplno a na druhej strane že hudobnosť je vlastnosť naučiteľná. Vít Gregor z Prahy sa pýta: „je talent dar?“ Podľa neho talent tvorí s uvedením si vlastného „ja“ jedinečnosť osobnosti. Hudobný talent človeka môže byť iba priemerný, no v spojení s ostatnými schopnosťami nápomocný pri dosahovaní výborných výsledkov v ďalších oblastiach. Autor príspevku nepochybuje, že talent je darom. Airi Liimets z Estónska v tejto sekcii nadväzuje na ústrednú myšlienku kongresu otázkou: „akým darom môže byť pre dieťa dobrý začiatok v hudobnej výchove?“ Otázka vychádza z tézy, že počiatok možno označiť za dobrý vtedy, ak prispieva schopnosti byť stále v stave začínania. Najdôležitejšou kvalitou dobrého začiatku a neustáleho začínania spočíva v rozporuplnosti týchto dvoch fenoménov. Dobrý začiatok súvisí predovšetkým s niekoľkými faktormi a to: zvedavosť človeka, odporovanie človeka ostatným, spoľahlivosť, nárast nepokojnosti, objavy, stále sa vracajúca viera a viera vo zvyk.

Dôležitou súčasťou kongresu boli hospitácie v materských školách v Prahe, základnej škole s rozšírenou hudobnou výchovou a gymnáziu.

¹³² 2004/5: 12th EAS Conference in Athens / Greece, May 6-9 [online]. 2004 [cit. 1.1.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.eas-music.org/index.php?id=7&content=498&category=2004&reid=17>>.

¹³³ „Eine musikalische Spitze wächst nur aus einer gesunden breiten Basis! Eine musikalisch Spitze oder der Weg dazu kostet viel Geld. mit Kindern ...zu musizieren ist dagegen mehr als bezahlbar.“ (vlastný preklad autorky) SCHEIDEGGER, J. Von einem guten Anfang hängt Alles ab! In *Tematický a časový plán kongresu EAS*. Praha: Karlova univerzita, 2005, s. 9.

Zo strategického hľadiska bolo pre EAS dôležitou udalosťou podpísanie dokumentu *Memorandum porozumenia – Memorandum of understanding* medzi prezidentom EAS profesorom Franzom Niermannom a predsedníčkou ISME Liane Hentschke. Okrem iného sa v nej píše, že ich spoločným cieľom je podporovanie regionálnej politiky. Taktiež v súlade s cieľmi UNESCO považujú za podstatné rešpektovanie kultúrnej rôznorodosti a podporu vzájomnej tolerancie a spolupráce. V príhovore prodekanu PdF Karlovej univerzity v Prahe Zdeňka Helusa zaznela myšlienka, že umenie prináša mimoriadnu šancu prebúdať vnímavosť človeka voči kráse, dobru a poriadku. Práve dieťa v prvých rokoch života potrebuje hlboké a presvedčivé zážitky takéhoto druhu. Aby z neho vyrástla šťastná a vyrovnaná osobnosť, musíme mu to umožniť práve na jeho začiatku.¹³⁴

4.11 Bundesschulmusikwoche 2006 Nemecko, Würzburg

V tomto roku nemožno hovoriť o samostatnom kongrese EAS, asociácia však dostala široký priestor v rámci 26. Bundesschulmusikwoche, ktorý v dňoch 27. – 30. 9. 2006 v nemeckom Würzburgu usporiadal Verband deutscher Schulmusiker. Téma podujatia znela „Hlas – hlasy“¹³⁵. Uskutočnili sa praktické kurzy pre učiteľov vo vokálnych činnostiach, jeho rôznych formách tvorivosti, slovných a rytmických hier, solmizácie a nácviu piesní.

V rámci podujatia sa uskutočnila schôdza EAS pod vedením prezidenta Franza Niermanna, Isolde Malmberg a Gerharda Sammera. V priebehu dvoch dní referovalo 22 prezentujúcich v ôsmich sekciách, ktoré objasnili aktuálnu činnosť EAS. Zdôraznená bola myšlienka európskej siete, keďže na tomto základe EAS pracuje a to jej umožňuje nadobúdať medzinárodný rozmer, posilňovať závažné aktivity prostredníctvom systému národných koordinátorov, vytvárať rôzne medzinárodné projekty a uskutočňovať kongresy.

Diskutovanou témou aj na tomto kongrese bolo vzdelávanie učiteľov hudobnej výchovy/hudby. Pod vedením prezidenta EAS Franza Niermanna, ktorý sa tejto funkcie ujal na kongrese v Prahe, sa diskutovalo ohľadom základnej otázky o dopade „bolonského procesu“ na súčasné hudobné vzdelávanie učiteľov hudobnej výchovy/hudby. Bolonským procesom zavedený trojstupňový systém vysokoškolského štúdia predstavuje jednotný „časový rámec“ v celej Európe a zrovnoprávnenia charakteru štúdia pre jednotlivé odbory. Bolonská deklarácia rozhodne umožnila spoluprácu, vytvorila sa informačná a komunikačná sieť medzi pedagógmi, študentmi, umelcami a vedcami.¹³⁶

4.12 Kongres 2007 Švédsko, Piteå

Pätnásty kongres EAS a zároveň prvá regionálna konferencia ISME sa v dňoch 10. – 13. mája 2007 uskutočnili na Lulea University of Technology¹³⁷ vo švédskej Pitee. Témou konferencie boli „Médiá a nové technológie v hudobnom vzdelávaní.“¹³⁸

Kongres otvorili vtedajší prezident EAS Franz Niermann a prezidentka ISME Liane Hentschke, ktorý vyjadrili spokojnosť s partnerstvom oboch spoločností.

Prítomnosť prezidentky ISME, predchádzajúceho prezidenta Hakana Lundstroma zo Švédska a Josefa Scheideggera ako člena predstavenstva umocňovalo dôležitosť, ktorú ISME regionálnej konferencii prisúdila. V rámci otvorenia sa odovzdávali ceny Gibson Awards¹³⁹ 2007, ktoré prezentovali

¹³⁴ *Na dobrém počátku všechno záleží*. Tematický a časový plán kongresu EAS. Praha: Karlova univerzita, 2005, s. 9.

¹³⁵ „Stimme(n)“

¹³⁶ BÄSSLER, H. – NIMCZIK, O. *Stimme(n)*. Kongressbericht. 26. Bundesschulmusikwoche Würzburg. Mainz: Schott Verlag, 2006, 416 s.

¹³⁷ Lulea University of Technology je technickou univerzitou s hlavným sídlom v meste Lulea, ktorá má vo svojom zväzku aj hudobnú fakultu v meste Piteo. Práve táto symbióza techniky a hudby sa prejavila v nesmierne širokom a kvalitnom vybavení IK technológiami hudobnej fakulty v Piteo.

¹³⁸ "Media and New Technology in Music Education"

¹³⁹ Gibson Foundation je nadácia podporujúca deti vytváraním a podporovaním programov a neziskových organizácií v ich snahe o zlepšenie vyučovania hudby, umenia, ochrany prírody a zdravia. *Gibson Foundation*. [online].2012 [cit. 4.3.2012] Dostupné na <<http://www.gibson.com/en-us/Lifestyle/GibsonFoundation/About%20Us/>>

spoluprácu ISME a tejto nadácie.

Cieľom kongresu bolo prezentovať problémy a možnosti hudby v spoločnosti, ktorú charakterizujú médiá a informačné technológie. Do popredia sa dostávali otázky čiastkových tém: ako možno čo najlepšie využiť silnú pozíciu médií a hudby v kultúre mladých, ako ovplyvnilo používanie IKT technológií hudobnú výchovu, ako možno pomocou informačno-komunikačných technológií prepojiť európske hudobné vzdelávanie so zvyškom sveta. Doktor Michael Ahlers z Nemecka priniesol otázku, čo umožnili nové informačné technológie v našom vzdelávaní. V myšlienke, že hudobné vzdelávanie je stále špecifickou oblasťou pripomenul, že nové informačné technológie boli do tejto oblasti zavádzané pomalšie ako do iných oblastí. Zaoberá sa poslednými 15 rokmi, ktoré priniesli v Nemecku prvé softvéry a literatúru k tejto problematike. Gerhard Berst z Nemecka sa zaoberal otázkou ako môžu rôzne problémy nových médií najlepšie integrované do výukového procesu a ďalej zvyšovať kompetencie hudobných učiteľov. Predstavený bol projekt maľovania svetlom – Lichtmalen pedagóga Thadeho Buchborna z Viedne, ktorý prináša inováciu na poli priblíženia a prežitia hudby s využitím moderných technológií a zároveň využitia interdisciplinárnych vzťahov na hodinách hudobnej výchovy. Predstavuje spojenie hudby, pohybu a výtvarného umenia – maľby.¹⁴⁰

Využitie interdisciplinárnych vzťahov v podobe využitia informačných technológií a médií sa stáva v súčasnosti v hudobnej výchove takmer samozrejmosťou a oblasťou s najrýchlejšie sa vyvíjajúcimi možnosťami. I podľa prezidenta Josefa Scheideggera hrá otázka médií a technológií aktuálnu a dôležitú úlohu nielen vo všetkých sférach hudobného vzdelávania, ale aj v hudobnej interpretácii, výskume a hudobnom priemysle. Integrácia IKT do hudobnej edukácie expandovala v 2. desaťročí 21. stor. tak intenzívne v Európe, že sme na základe kvantity a kvality hudobno-pedagogického výskumu v tejto oblasti, mohli do systematiky hudobnej pedagogiky zaradiť samostatnú disciplínu *ITK v hudobnej edukácii*, alebo aj synonymný názov *Hudobná informatika*.¹⁴¹ Účastníci kongresu boli pozvaní stať sa členmi organizácie ISME a zúčastniť sa nadchádzajúcej svetovej konferencie v Bologni v r.2008, na ktorej EAS dostáva široký priestor.

4.13 Svetová konferencia International Society for Music Education 2008 Taliansko, Bologna

Dvadsať ôsma konferencia ISME v spolupráci s EAS pod názvom „Hudba v každom veku“¹⁴² sa konala 20. – 25. júla 2008, tentoraz v Európe, v talianskej Bologni. Referáty a príspevky odzneli v niekoľkých tematických sekciách, špecifických podľa jednotlivých oblastí hlavnej témy. Široko poňatá téma ponúkla veľa možností na zamyslenie, keďže hudba samotná je vnímaná ako významný prvok pri rozvoji osobnosti človeka v každom veku.

Workshop mladej skupiny Young Professionals focus group priniesol prezentáciu niekoľkých globálnych tém vo vzdelávaní. Táto skupina je príkladom toho, že ISME záleží na mladých ľuďoch a vníma ich ako potenciál do budúcnosti. EAS dostala veľký priestor, každý deň dopoludňajší alebo odpoledňajší blok vyplnila obsahom aktuálnych problémov z hudobnej edukácie určenej celej populácii. Sympóziá priniesli príklady inovácie vo vyučovaní budúcich učiteľov hudby, jednak vzhľadom na regionálne osobitosti, ale i všeobecné odporúčania do praxe zohľadňujúce kreativitu, zmeny a výzvy v učiteľskej praxi. Ďalšie témy sa týkali aktívneho muzicovania, otázky ako môžeme využiť medzinárodné zdieľanie informácií v hudobnej a umeleckej výchove, či prieskumov v rozdielnosti hudobného vnímania na základe pohlavia a veku dieťaťa ale i geografického terénu.

¹⁴⁰ V centre stojí pohyb s ručnými s prenosnými svetelnými zdrojmi – baterkami na zvolenú hudbu, tento pohyb je zachytený fotoaparátom a následne digitálne upravený tak, aby výsledný obrázok znázorňoval priebeh, či okamihy skladby.

Výsledný obraz môže znázorňovať dynamiku, pohyb melódie, charakter, farby zasa inštrumentálne obsadenie.

¹⁴¹ MEDŇANSKÁ, I. 2010: *Systematika hudobnej pedagogiky*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. 143 s. ISBN 978-80-555-0149-9

¹⁴² „Music at all ages“

Svetová konferencia bola príkladom stretu mnohorakosti názorov na dôležitosť hudby v živote človeka, nielen v jeho osobnostnom vývine, ale i v kontextoch vývoja spoločnosti a okolností ovplyvňujúcich hudobno-výchovný proces.¹⁴³

4.14 Kongres 2009 Estónsko, Tallin

V dňoch 1. – 5. 7. 2009 sa uskutočnil kongres EAS v estónskom Talline na tému „Hudba v škole a mimo nej“¹⁴⁴ pod vedením Ene Kangron, členky prezídia EAS a vedeckej garantky Airi Liimets, vedúcej katedry hudby na Estonian Academy of Music and Theatre. Podľa jej slov hlavná téma je úzko spojená s dôležitými bodmi v estónskom vzdelávaní vôbec. Už niekoľko rokov je totiž vzťah medzi školou a mimoškolským prostredím prepojený prostredníctvom procesu učenia sa, ktoré sa oboch oblastí týka. Kongres bol zároveň regionálnou konferenciou ISME.

V úvode kongresu upozornila ministerka kultúry Laine Jänes na významnú udalosť a to 140. výročie festivalu spevu a tanca, ktorý je významným nositeľom estónskej kultúry, ktorý sa uskutočnil v zápätí po skončení kongresu. Minister školstva Tõnis Lukas zdôraznil túto tradíciu zborového spevu v Estónsku, ale poznamenal, že estónsky hudobno-vzdelávací systém otvorený pre ďalšie aktivity a inšpiráciu sa európskym kultúrnym priestorom.

Úradujúci prezident EAS Franz Niermann sa vyjadril, že kongres je jedným z významných míľnikov na poli európskeho hudobného vzdelávania, pretože EAS sa stala centrom aktívnej hudobno-vzdelávacej siete. Na kongrese v Talline boli prezentované výsledky projektu, na ktorom sa podieľalo EAS – *MeNet – sieť pre komunikáciu a manažment hudobného vzdelávania v Európe*.¹⁴⁵

Kongres bol diferencovaný do niekoľkých tematických sekcií. V prvej sa hovorilo o hudbe v škole, kde boli prezentované výsledky sociologického prieskumu zamerané na hudobné aktivity (spievanie v zbere, pôsobenie v kapele), na stav hudobného vzdelávania ako aj na predmet hudobná výchova/hudba v základných školách, na gymnáziách a stredných školách. Ďalšia sekcia sa zaoberala aplikáciou didaktiky na hodinách hudobnej výchovy s konkrétnymi prezentáciami analyzujúcimi a popisujúcimi vlastné teórie učenia a vyučovania učiteľov hudby v rozličných krajinách. Preukázala sa diferencovanosť v koncepcii „bežnej“ hodiny hudobnej výchovy, aké didaktické postupy aplikujú učitelia hudby a aké majú skúsenosti s využívaním medzipredmetových vzťahov na hodine hudobnej výchovy (výtvarné umenie, literatúra, matematika)

V životnom štýle mládeže v škole aj mimo nej je dôležité zamyslieť sa nad tým, akú hudbu preferujú žiaci mimo školy a v akej miere sa na hodinách hudobnej výchovy venujú ich záujmom. Kongres okrem iného priniesol i analýzu hudobných aktivít mladých, popri ich každodenných aktivitách a záujmoch, keďže hudba je faktorom integrácie ich sveta v škole a mimo školy.¹⁴⁶

4.15 Kongres 2010 Turecko, Bolu

Osemnásť kongres EAS sa konal v tureckom Bolu 26. – 29. 4. 2010 na Abant İzzet Baysal University.¹⁴⁷ Podujatie bolo významné nielen tým, že po prvýkrát sa naplnili niekoľkoročné snahy zo strany tureckých organizátorov, predovšetkým Aliho Ucana, ale i tým, že sa jednalo o stretnutie v oblasti hudobnej pedagogiky na dvoch kontinentoch predpokladajúce bohaté inšpiračné možnosti

¹⁴³ 28th World Conference of the International Society for Music Education. Abstracts. Bologna, 2008. 896 s. ISBN 9780980456028.

¹⁴⁴ „Music inside and outside the school“ (vlastný preklad autorky)

¹⁴⁵ www.menet.info

¹⁴⁶ *Ist - 5th of July 2009: 17th EAS Conference, ISME European Regional Conference, Tallinn (Estonia)*, [online]. 2010 [cit. 12.12. 2010] Dostupné na :<<http://www.eas-music.net/index.php?id=6&content=1374>>

¹⁴⁷ Tento kongres podľa spoluautorky Ireny Medňanskej, ktorá sa zúčastnila s výnimkou jedného všetkých kongresov, bol veľkolepým podujatím, ktorému venovali pozornosť aj zodpovední štátni funkcionári, ako minister školstva, ktorý poskytol aj veľkolepú finančnú dotáciu na simultánne tlmočenie a tak sa kongresu mohli zúčastniť tureckí kolegovia z rôznych hudobno-pedagogických inštitúcií.

vďaka vysokému podielu domácich prednášajúcich lektorov. Hlavná téma niesla názov „Hudba a hudobné vzdelávanie v kontexte socio-kultúrnych zmien“¹⁴⁸

Kultúrne prostredie podlieha neustálemu vývoju a zmenám za rozličných a dynamických podmienok. Vyvíjajúce sa socio-kultúrne prostredie taktiež podmieňuje zmeny v hudobnej kultúre a hudobnom živote spoločnosti.

Hlavná téma bola rozvedená v niekoľkých tematických sekciách ako: dopad socio-kultúrnych zmien na hudobný život spoločnosti, vzťah socio-kultúrnych zmien a hudobnej identity, nové trendy v hudobnom vzdelávaní v kontexte socio-kultúrnych zmien, interdisciplinárne štúdie socio-kultúrnych zmien, hudby a vzťahov v hudobnom vzdelávaní a podobne.¹⁴⁹

Novozvolená prezidentka EAS Sarah Hennessy z Anglicka vyjadrila radosť nad úspešnou organizáciou kongresu a na úvod zdôraznila potrebu vzájomnej výmeny informácií v hudobnej praxi. Organizačná garantka, turecká národná koordinátorka Nesrin Kalyoncu vyzdvihla podporu v organizácii zo strany tureckého ministerstva pre rozvoj, čo znamenalo uznanie významu udalosti v celonárodnom meradle.

Úvodným referátom významného tureckého antropológa Bozkurta Güvenca s názvom „Socio-kultúrne zmeny a transformácia – pri konci poznaného sveta, na hranici nepoznanej budúcnosti“¹⁵⁰ bolo uvedené podujatie s participáciou účastníkov z 34 krajín, ktoré predpokladalo kultúrnu pestrosť s potenciálom pre riešenie stanovených otázok.

V jednom z prvých príspevkov sa prof. Ali Ucan z Ankary vyjadril, že socio-kultúrne zmeny nenaznačujú pozitívne ale skôr negatívne smerovanie a nezaujímajú sa o zaužívané názory, preto je tento proces procesom objektívnym. V hudobnej kultúre a vzdelávaní podľa neho existujú štyri základné zložky podmienené socio-kultúrnymi zmenami a to: protiklady, inovácia, nedostatok a potreba.

V mnohých príspevkoch zaznievala význam a úloha populárnej hudby a jej dopad na mládež, či už z hľadiska hudobnej identifikácie človeka, alebo jeho hudobného vkusu. Inšpiráciou boli príspevky tureckých delegátov, ktorí sa zaoberali rôznymi náhľadmi na pestovanie tureckej národnej hudby v rôznych provinciách Turecka, jej spojitosti alebo prechodu k populárnej hudbe západných kultúr, inštitucionalizácii hudby z čias Otomanskej ríše až po vznik Tureckej republiky alebo kultúrnych zmien na hodinách hudobnej výchovy v tureckých školách. Z tejto strany zarezonovala myšlienka, že hudba, jeden z hlavných prvkov humanity, nie je formovaná iba jej jednoduchým zaradením do kultúry, ona sama prispieva tiež k jej formovaniu. Inšpiratívnym boli príspevky prinášajúce aktuálnu tému hudobného vzdelávania v multikultúrnej spoločnosti, ktorá je tiež výsledkom zmien a dlhodobého vývoja spoločnosti. Téma socio-kultúrnych zmien dostala priestor pre tanečné, divadelné i hudobné stvárnenie na početných workshopoch. Toto významné podujatie prinieslo stret dvoch kontinentov v prietore hudobnej pedagogiky, pri zohľadnení neustáleho vývoja spoločnosti a perspektív v kontexte socio-kultúrnych zmien.¹⁵¹

4.16 Kongres 2011 Poľsko, Gdaňsk

V dňoch 18. – 21. mája 2011 sa miestom konania devätnásteho kongresu EAS a zároveň regionálnej konferencie ISME stala Akademia Muzyczna v poľskom Gdansku. Hlavná organizátorka a zároveň národná koordinátorka pre Poľsko Gabriela Konkol pripravila so svojim tímom podmienky pre podujatie s názvom „Hudba v školách – vyučovacie a učebné procesy.“¹⁵²

V úvodnom privítaní zdôraznila úradujúca prezidentka Sarah Hennessy potrebu stretávania sa učiteľov tvárou v tvár i napriek modernej dobe, v ktorej je samozrejmosťou virtuálna komunikácia. Kongres

¹⁴⁸ „Music and music education within the context of socio-cultural changes.“

¹⁴⁹ 2010/4: 18th EAS Conference in Bolu (Turkey) [online]. 2010 [cit. 12.12. 2014]

Dostupné na: <http://www.eas-music.net/index.php?id=7&content=2044&category=2010&reid=37>.

¹⁵⁰ „Social-cultural change, transformation – By the end of the known world, by the edge of unknown future“

¹⁵¹ KALYONCU, N. – UCAN, A. – ERICE, D. – DURAK, Y. – Sözen, I. – CORAKLI, E. – ACAY, S. – ARSAL, M.D.M. – TEL, F.D. *Music and music education within the context of socio-cultural changes. Congress Handbook*. Bolu: Abant İzzet Baysal University, 2010, 94 s.

¹⁵² „Music in schools – Teaching and learning processes“

EAS je platformou na živú výmenu skúseností a názorov¹⁵³, ktorá podporuje vytváranie siete kontaktov hudobných pedagógov, ktorí sa v dobe sťaženej pozície hudobného vzdelávania môžu vzájomne podporovať.

V súvislosti s hlavnou témou kongresu Franz Niermann z viedenskej univerzity ako jeden z hlavných prednášajúcich hovoril o zodpovednosti žiaka i učiteľa v hudobnom vyučovaní, ktorá je dôležitá v už dávnejšie načrtnutom procese „od vyučovania k učeniu sa“. Podľa neho v zaužívanom ponímaní hudobnej výchovy nesie hlavnú zodpovednosť učiteľ, ktorý rozvíja žiakovo poznanie, talent, schopnosti a odovzdáva mu svoje poznatky. V dobe vyzdvihovania samostatného učenia by však mal byť žiak schopný i samostatného štúdia, ktoré podporuje vnímanie a pôsobenie učiteľa ako radcu. Tento poznatok nie je nový, Franz Niermann však vzhľadom k nemu priniesol otázku ako pri nových a meniacich sa formách vyučovania posilniť pozíciu učiteľa hudby, ktorá sa v súčasnosti zdá byť v procese vyučovania oslabená. Druhým kľúčovým príspevkom bol príspevok profesorky Marty Bogdanovic, odborníčky na detskú psychológiu, ktorá prezentovala vlastnú metódu vyučovania, využívajúcu učenie sa všetkými zmyslami a tretí z kľúčových príspevkov priniesol Roman Nieczyporowski, ktorý pojednával o význame a pamäti vo výtvarnom umení.

Prvýkrát priniesol kongres EAS doktorandské fórum, ktoré sa konalo na úvod kongresu, fóra sa zúčastnilo osem študentov zo siedmich európskych krajín. Študenti pod vedením Dr. Mary Stakelum z Írska a doktora Thadeho Buchoborna z Rakúska sa zamýšľali aj o potenciálnych problémoch súvisiacich s výskumom a formulovali vízie práce na doktorandskom projekte. Vyvrcholením doktorandského fóra bola prezentácia doktorandských projektov prostredníctvom plagátov v prvý deň kongresu, kde si študenti, viacerí po prvý raz, vyskúšali prezentáciu na medzinárodnej úrovni.

Veľká pozornosť bola venovaná využívaniu informačno-komunikačných technológií, oblasťou, ktorá sa v poslednom období dostáva k slovu je však dištančné vzdelávanie v hudobnej edukácii, ktoré s klasickým vyučovaním porovnávali Christer Wiklund a Sture Brändström zo Švédska. Nasadenie dištančného vzdelávania – tzv. e-learningu prostredníctvom projektu „Vi r Music“¹⁵⁴ je v severských krajinách riešením pre riedko obývané oblasti na severe, v ktorých je problém s nedostatkom kvalifikovaných učiteľov hudby. Podľa nich, hoci sa dištančné a klasické vyučovanie hudby môže javiť ako veľmi rozdielne, základné didaktické princípy musia mať tie isté. Nie je možné povedať, že dištančné vzdelávanie je lepšie ako klasické, pre študentov žijúcich na periférii krajiny je to však jediná alternatíva. V jednej z diskusií za okrúhlym stolom boli predstavené dva konkrétne tzv. „Intenzívne projekty“ pre budúcich učiteľov hudby. Intenzívny projekt je aktivita podporovaná programom Erasmus, ktorá spája študentov a vysokoškolských pedagógov z najmenej troch krajín. Študenti tak majú možnosť pracovať v medzinárodných skupinách a získať vedomosti a inšpiráciu z rôznych uhlov pohľadu, inštitúcií, krajín a školských systémov, zároveň majú možnosť trénovať svoje pedagogické zručnosti v medzinárodnom učebnom prostredí.

Workshopy priniesli množstvo príkladov na využitie medzipredmetových vzťahov napríklad tréning logického myslenia a matematických schopností pomocou hry na telo, spev v národne zmiešaných triedach ako prostriedok komunikácie, či využitie opery na vyučovaní ako integrácie viacerých umení. Účastníci mali viackrát možnosť stretnúť sa s témou využitia Dalcrozeho metódy na vyučovaní, ktorá má v Poľsku svoje miesto v „Programe podstawowej“. Účastníci mali možnosť zúčastniť sa workshopov a predstavení, v ktorých domáca univerzita ukázala svoju tradíciu v pestovaní zborového spevu, eurytmie ale i na výbornej úrovni pôsobiace jazzové oddelenie univerzity.

Na kongrese dochádza k zmene v predstavenstve EAS a to ukončením prezidentského obdobia Sarah Henessy a zvolením nového prezidenta, ktorým sa stal Adri de Vugt z Holandska. Myšlienka potreby intenzívnejšej spolupráce, jednak národných koordinátorov ale i samotných učiteľov hudby odznela viackrát. Príklad spolupráce predstavuje kooperácia pedagógov Miloša Kodejšku, spoluautorky Ireny Medňanskej, Noemi Maczelky a Mirosława Dymon, ktorí spolupracujú na úrovni Višehradskej

¹⁵³ Kongres v poľskom Gdańsku bol žiaľ istou uzavretou záležitosťou pre zahraničných účastníkov EAS. Nakoľko sa neurobila dostatočná propagácia na vysoké školy hudobné a univerzity v krajine, nezúčastnili sa ani tí poľskí záujemci, ktorí ovládajú anglický jazyk, pretože simultánne tlmočenie z finančných dôvodov nebolo možné realizovať.

¹⁵⁴ Dostupné na <<http://virmusic.net>> 2011. [Cit. 6.5.2014]

štvorok a vo svojom príspevku priniesli porovnanie hudobno-vzdelávacích školských systémoch v týchto krajinách. Keďže kongres EAS je usporiadaný iba raz ročne, práve zoskupenia ako V4 sú možnosťou intenzívnej výmeny poznatkov a poznávania hudobných kultúr na pozadí geograficky blízkyh krajín.¹⁵⁵

4.17 Kongres 2012 Holandsko, Haag

Dvadsiaty kongres EAS sa uskutočnil 19. – 22. apríla 2012 na Kráľovskom konzervatóriu v holandskom Haagu a niesol tému „Remeslo a umenie“¹⁵⁶ pod organizačnou garanciou Marijke van den Bergen, Imre Ploeg a prezidenta EAS Adriho de Vugt.

Úvodné referáty predniesli Sarah Hennessy, Leo Samama a Folkert Haanstra, v ktorom odznali názory v súvislosti s témou kongresu. Podľa nich sa porozumenie hudbe nedá dosiahnuť iba prostredníctvom istej teórie alebo mechanickým drilom v zmysle istého remesla, pretože človek by mal k porozumeniu hudbe dospieť jej vlastným prežitím. Taktiež bola spomenutý veľký rozdiel medzi vzdelávaním učiteľov hudby a školskou praxou, keďže vyučovanie hudobnej výchovy býva často odtrhnuté od reality a od toho, čo deti a študenti skutočne dokážu.

Na kongrese sa taktiež podieľali ďalšie holandské národné asociácie, ktoré zastrešovali samostatné sympóziá v rámci kongresu – asociácia pre hudobnú výchovu v materskej a základnej škole Gehrels Educatie predstavila rolu hry v tomto období vzdelávania; sieť hudobných didaktikov vzdelávajúcich učiteľov základnej školy Overleg Opleidingen Docent Muziek prezentovala systém hudobného vzdelávania v tomto študijnom odbore. Ďalšie sympóziium viedla regionálna sieť hudobných didaktikov na konzervatóriách, ktorí predstavili charakter vzdelávania profesionálnych hudobníkov a učiteľov hudobnej výchovy; nadácia pre kultúrnu spoluprácu Fund for Cultural Participation sa venovala inštrumentálnej výučbe na základnej škole.

Väčšina príspevkov a workshopy boli zamerané na kreatívne a inovatívne vyučovanie hudby. Prezentovaný bol nový projekt s názvom Space, ktorý má i prostredníctvom EAS za úlohu informovať o multilaterálnych projektoch v Európe a tým prispieť k vytváraniu medzinárodných riešiteľských tímov.

Predstavená bola prvá oficiálna publikácia, vydaná EAS – *European Perspectives on Music Education 1. New Media in the Classroom*, ktorú zostavili Marina Gall, Gerhard Sammer a Adri de Vugt. Publikácia predstavuje nové perspektívy využívania technológií a médií vo vyučovaní hudobnej výchovy zo 14 krajín Európy.¹⁵⁷

¹⁵⁵ *Conference Programm 19th EAS conference, ISME regional conference*. Stanislav Moniuszko Academy od Music in Gdańsk, 2011.

¹⁵⁶ „Craftmanship and artistry.“(vlastný preklad autorky)

¹⁵⁷ *20th EAS Conference Craftmanship and Artistry*. Časový harmonogram a program kongresu. 2012.